

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік начальніка
галоўнага ўпраўлення па
адукацыі Магілёўскага

абласцкага

І.Г.Лашкевіч

30 сакавіка 2022 г.

ЗАДАННІ

для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд
па вучэбных прадметах “Беларуская мова” і “Беларуская літаратура”

Дата правядзення: 30 сакавіка 2022 г.

Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VI клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Традыцыйная беларуская страва, назва якой паходзіць ад слова “халодны”, складаецца з цыбулі, кропу, шчаўя, агуркоў, буракоў або бацвіння.
_____
2. Які беларускі горад называюць перыфразай: “Горад асілка Машэкі”? _____
3. У сюжэце мастацкага твора выдзяляюць некалькі ключавых момантаў – этапаў: *экспазіцыя, завязка, ... , развязка*. Дапішыце ключавы момант, якога не хапае ў пераліку: _____
4. Падбярыце прыказку, у якой выражана асноўная думка народнай легенды “Дамавікова ўдзячнасць”. _____
5. Прыгадайце назву аднаго з восеньскіх свят. Паводле народнага павер’я, у гэты дзень усе змеі хаваліся па норах, папярэдне збіраючыся ў адно месца, а наперадзе іх рухаўся змяіны цар. Змяіны яд у такую пару лічыўся смертаносным, таму ў гэты дзень сяляне пазбягалі наведваць лес.
_____

Заданне 2. Перакладзіце прапанаваныя назоўнікі на беларускую мову. Укажыце, якімі гукамі адрозніваюцца беларускія словы і іх рускамоўныя адпаведнікі.

Максімальная колькасць балаў – 5

(0,5 бала – за кожную правільна запоўненую клетку).

Слова па-руску	Слова па-беларуску	Якімі гукамі адрозніваюцца
Узор: жёлудь	жолуд	[m'] – [m]
пиджак		
подпись		
шёлк		

юмор		
орех		

Заданне 3. Аднавіце ўстойлівыя спалучэнні па іх агульным значэнні, пачынаючы са слова глядзець.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

“унікаць у сутнасць чаго-небудзь, звяртаць увагу на самае важнае”	глядзець	
“думаць аб кім-небудзь, чым-небудзь аднабакова, са сваёй пазіцыі”		
“адносіцца да кагосьці пагардліва”		
“ідэалізаваць каго-небудзь, не заўважаць недахопаў”		
“свядома або знарок не звяртаць увагу на што-небудзь (часцей адмоўнае)”		

Заданне 4. Уявіце сябе перакладчыкамі. Перакладзіце ўрывак з тэксту на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 5.

Тысячи солнечных зайчиков плясали на огуречных листьях, освещали их каким-то таинственным светом. От этого казалось, что воздух под листьями, где сидели Незнайка и Кнопочка, тоже волнуется, словно машет бесчисленными крылышками, и все это выглядело каким-то необычным и волшебным (По Н.Н. Носову).

Заданне 5. Сярод прапанаваных загадак адзначце нумары тых, у якіх ужываюцца прыметнікі, што адпавядаюць адзначаным у табліцы характарыстыкам (правільных адказаў можа быць больш за адзін):

Максімальная колькасць балаў – 6 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

1. Глянеш – заплачаш, а ўсе яму рады.
2. Не звер, а махнаты, не конь, а з вушамі.
3. У каго вусы даўжэйшыя за панскія?
4. Без чаго найбяднейшы чалавек абедань не сядзе?
5. У ліновым карытцы жывое варушыцца.
6. Пювен падпечак белых авечак.
7. Як ляжыць, то меншая за ката, а як устане, то большая за каня.

Характарыстыка	№ сказа(аў)
Прыметнік у форме вышэйшай ступені параўнання	
Прыметнік у кароткай форме	
Адносны прыметнік	
Прыметнік у пачатковай форме	
Прыметнік у ролі выказніка	

Заданне 6. Запішыце прапушчанае слова ў словаўтваральным ланцужку. Устанавіце спосаб утварэння.

Максімальная колькасць балаў – 4 (0,5 бала – за кожны правільны адказ).

- 1) Драмаць → ... → дрымотны → дрымотна;
- 2) дрыгва → ... → дрыгвяністы;
- 3) дрэва → ... → драўнінны;
- 4) вострае слова → ... → вастраслоў;
- 5) мала ўжывальны → ... → малаўжывальнасць;
- 6) лішні → ... → залішне;
- 7) запрудзіць → ... → запрудны;
- 8) вялікая душа → ... → велікадушнічаць.

Заданне 7. Прачытайце сказы. Дайце характарыстыку сказам паводле колькасці граматычных асноў (просты ці складаны). Вывзначце сінтаксічную ролю выдзеленага слова. Увага! Знакі прыпынку не пастаўлены.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за правільную характарыстыку, 0,5 – за правільна вызначаны член сказа).

Сказ	Характарыстыка	Сінтаксічная роля выдзеленага слова
Імгла заслала сіні далягляд і журавы ляцяць вяслуюць к Нілу.		
Адзін Сымон хадзіў па пакоях ды толькі пасвітваў на ўсе лады.		
Ёлкі цёмныя намоклі сушаць вербы пасмы жоўтых кос.		
Светлая хмарка ціха і спакойна плыла ў небе.		
Дзеці рассыпаліся па лесе і агаласілі яго сваім крыкам.		

Заданне 8. Пастаўце адпаведныя знакі ў пустыя клеткі табліцы. Пры адказе “так” пастаўце знак “+”, пры адказе “не” – пастаўце “–”.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

№ п/п	Пытанне	Адказ
1.	Ад зваротка можна паставіць пытанне да выказніка. А гэта значыць, што зваротак з’яўляецца членам сказа	

2.	У сказе аднародныя члены сказа заўсёды раздзяляюцца коскай	
3.	Мнагазначныя словы – словы, якія маюць некалькі лексічных значэнняў	
4.	Перамяненне ўласцівасцей з аднаго прадмета на другі на аснове іх падабенства называецца эпітэтам	
5.	Віды казак: 1) пра людзей, 2) бытавыя, 3) пра жывёл, 4) чарадзейныя	

Заданне 9. Устанавіце адпаведнасць паміж назвай твора і персанажам. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад: А1, Б2, В3, Г4, Д5).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

Назва твора	Персанаж
А. Якуб Колас “У старых дубах”	1. Сяргейка
Б. Міхась Лынькоў “Васількі”	2. Лоўчы Сямён
В. Ян Баршчэўскі “Вужыная Карона”	3. Міколка
Г. Уладзімір Караткевіч “Нямоглы бацька”	4. Базыль і Грышка
Д. Уладзімір Караткевіч “Былі ў мяне мядзведзі”	5. Пётр, Гнат

Адказ: А_, Б_, В_, Г_, Д_.

Заданне 10. Запоўніце табліцу, карыстаючыся падказкамі.

*Максімальная колькасць балаў – 5
(0,5 бала – за кожную правільна запоўненую клетку).*

Падказка	Аўтар	Назва	Жанр
	Народ		
	Уладзімір Караткевіч		Літаратурная казка-легенда
		“Вужыная карона”	
			Апавяданне